

4. fejezet A VÁROSBAN

HÁNY ÓRA VAN? MILYEN NAP VAN MA?

1. Hány óra van? Mennyi az idő?

A diákok a 2. fejezetben már megismertkedtek a számokkal. A gyakorlatban ezeket a már ismert elemeket kell az újakhoz rendelni.

1) A diákok egyénileg vagy kiscsoportban oldják meg a feladatot. Tudatosítsuk, hogy a magyarban a *fél*, *negyed*, *háromnegyed* szavak arra az órára vonatkoznak, amelyikben járunk. A rajzokon a beszürkített rész azt mutatja, mennyi idő telt el belőle.

2) Ellenőrzés után kérjük meg a diákokat, hogy takarják le a feladat szöveges részét úgy, hogy csak az órák legyenek láthatók, és próbálják meg fejből megadni az adott idő kifejezésének minden lehetséges módját.

3) Térjünk ki a *dél*, *éjjél* szó jelentésére (ld. bekeretezett szavak).

Első munkalap: Hány óra van?

A munkalap az időpontok megadásának lehetőségeit gyakoroltatja pármunkában.

1) Osszuk ki a munkalapot. Mindkét oszlopban felváltva látható az óra számmal és betűvel. A diákok párokban dolgoznak, egyikük az *A* oszlopot nézi, a másik a *B*-t.

2) Aki előtt a szám van, megadja az összes lehetséges variációt az adott időpont megnevezésére. *B* javít, majd szerepet cserélnek.

Átvezető feladat

Attól függően, hogy Magyarországon vagy külföldön tanítunk, feltehetjük a következő kérdéseket: *Hány óra van az országában? Hány óra van most Magyarországon?*

Az első kérdésre a diákok sorban válaszolnak, a másodikat fejből vagy az internet segítségével válaszolják meg.

Második munkalap: világóra

A munkalap az időpontok gyakorlása mellett a helyhatározóragokat is átismétli. Ezenkívül a világ különböző városait hozza kapcsolatba egymással.

1) Készítsünk kártyákat. Osszuk ki a kártyákat úgy, hogy minden diáknak ugyanannyi jusson, és mindenkinél legyen fehér és szürke kártya is. Minden kártyáról hiányzik egy-egy információ, és egy szürke és egy fehér kártya kiegészíti egymást.

2) A diákok először megpróbálhatják egyénileg kitalálni, hány óra lehet a kártyán szereplő másik városban.

3) Az első diák kezdi a játékot, pl. azt mondja: *Hány óra van Ankarában, amikor Pécsen 15 óra van?* Az a diák, akinek a kártyáján Pécs és Ankara neve szerepel, válaszol. Ezután ő tesz fel egy kérdést.

4) A játék addig tart, amíg minden kártyát meg nem beszélünk.

Variáció

Ezzel a munkalappal is dolgozhatunk úgy, ahogy az 1. sz. munkalappal.

2. Hány óra van? Hány órakor kezdődik a munkaidőd?

1) Az a) részben a *-kor* rag használatát tanulmányozzuk. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy ez az egyetlen olyan toldalék, amely előtt az utolsó *e* vagy *a* magánhangzó nem változik, tehát az *óra* szó *a* betűjéből/hangjából nem lesz *á*. Arra is utaljunk, hogy a kérdőszóban (*Mikor? Hány órakor?*) szintén megjelenik ez a rag.

2) Oldjuk meg a b) feladatot egyénileg vagy kiscsoportokban. A diákok a megoldókulcs segítségével ellenőrzik megoldásaikat. Akik hamarabb készen vannak, néhány kérdést feltesznek egymásnak a feladatból. Járjunk körbe, és javítsuk a kiejtést.

3) Ellenőrizzük a feladatot közösen is – kórusmunkával vagy a mondatoka egyéni felolvasásával –, hogy a helyes kiejtést is gyakoroljuk, és ezzel a fajta ismétléssel is segítsük a bevésést.

3) Nézzük meg az összefoglaló táblázat első oszlopát a munkafüzet 30. oldalán. A feladatokat viszont csak a tankönyv 8. feladatának elvégzése után oldjuk meg, amikor már minden lehetséges időhatározóragot kontextusban is gyakoroltunk.

3. Napszakok

1) A napszakok többségét a diákok a köszönésekből már ismerik. Ezért elsőként ismételjük át a köszönéseket.

2) Oldjuk meg közösen a feladatot, amelyben a diákok a *-tól -ig* névszóragokkal ismerkednek meg. Hívjuk fel a figyelmet az *este* rendhagyó *estig* (és nem *estéig*) alakjára.

Megjegyzés: A fejezet későbbi részében a *-tól -ig* ragok helyhatározói funkcióban is előkerülnek.

4. Milyen nap van ma?

1) Az óra és a napszakok után a diákok a napok nevével ismerkedhetnek meg. Egy kis etimológia érdekessé teheti az órát: A hét *hét* napból áll. Hétfő → a hétnek a feje (már ismert szavak: főváros, főnök). A hét napjainak nevei között sok a szláv szó (szerda, csütörtök, péntek, szombat). Más magyarázat szerint a *szombat* szó a héber sabbath (pihenőnap) átvétele, egyházi közvetítéssel. Vasárnap → vásár-nap.

2) Miután az a) feladatban a diákok elismételték a napok nevét, a következőképpen gyakoroltathatjuk őket: Mi mondjuk az első nap nevét, a diákok kórusban a következőt. Majd mindenki sorban megnevezi a hét egyik napját.

3) A diákok kiscsoportokban segítenek egymásnak a szavak elsajátításában: ehhez felírják egy lapra a napok kezdőbetűjét, majd megpróbálják írásban és/vagy szóban kiegészíteni a szavakat.

4) Ezután térjünk át a b) feladatra, és játsszuk le kétszer a hangfelvételeket. Mondjuk el a diákoknak, hogy nem fognak minden szót megérteni, inkább a globális összefüggésekre figyeljenek.

5) A diákok kiegészítik a mondatokat, majd egy partnerrel ellenőrzik megoldásaikat. Kérjük meg őket, hogy ejtsék is ki a mondatokat, hogy jobban rögzüljenek. Javítsuk a kiejtést.

6) Ha a diákok igénylik, nézzük meg a hanganyag leiratát a függelék 201. oldalán, de mélyebb magyarázatba ne menjünk bele.

5. Mettől meddig?

A feladat célja, hogy összegezze az 1–4. feladatban tanultakat, kiemelten pedig a *-tól -ig* ragokat ismételje át.

- 1) A feladatot a diákok egyénileg oldják meg, majd kiscsoportban vagy a megoldókulccsal ellenőrzik. Olvassuk fel a mondatokat.
- 2) Hívjuk fel a figyelmet a színessel kiemelt, időhatározó + ige típusú mondatokra, amelyekből nem hagyható el a létige.
- 3) Végül nézzük meg a *Mettől meddig?* kérdésre adható válaszokat a munkafüzet 31. oldalán. A feladatokat, ahogy már említettük, célszerű csak a tankönyv 8. feladatának elvégzése után megoldani.

6. Mikor? Milyen napon?

- 1) Játsszuk le a szavakat, a diákok ismétlik őket. Javítsuk a kiejtést.
- 2) Tudatosítsuk, melyik szavak kapnak ragot időhatározói funkcióban, és melyek nem.
- 3) Párban vagy közösen gyakorolhatunk a következőképpen: mondjuk a főnevet, a diákok ellátják helyhatározóraggal. Vagy tegyünk fel kérdéseket, pl.: Mikor vagy az egyetemen? Mikor van nyitva a bolt. Mikor van hétvége? A kérdéseket lediktáljuk, a diákok párokban válaszolnak rájuk. Járjunk körbe, és javítsunk, ha szükséges.
- 4) Nézzük meg a munkafüzet 30. oldalán a táblázat második oszlopát, amely a *Mikor? Melyik napon?* kérdésre adható válaszokat foglalja össze. A feladatokat csak a tankönyv 8. feladatának elvégzése után oldjuk meg.

7. Ki mikor mit csinál?

- 1). Ez a feladat az eddig tanult igék ismétlésére szolgál, ill. néhány új szót is bevezet (pl. *könyvtár, nyelviskola*). Az új szavakat a továbbiakban elmélyítjük. A diákok egyénileg vagy kiscsoportban oldják meg a feladatot.
- 2) Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy
  - a magyarban általában a jövő idejű cselekvéseket is jelen idővel fejezzük ki.
  - a helyhatározó ragjai részben megegyeznek az időhatározó ragjaival. A helyhatározóragokat a fejezet többi része tárgyalja.
  - az időhatározó és a helyhatározó gyakran követik egymást, és az ige előtt állnak. A tipikus – de nem kötelező – szórend, ha semmit nem akarunk különösebben hangsúlyozni: *Ki? Mikor? Hol? Mit csinál?*

Harmadik munkalap: Alkosson mondatokat!

Mivel a gyakorlat mondatai a 7. feladatban is szerepelnek, a munkalapot ennek bevezetésére vagy később ismétlésre is felhasználhatjuk.

- 1) Vágjuk csíkokra a munkalapot úgy, hogy minden csíkra egy mondat szavai kerüljenek. A diákok kettes vagy hármas csoportban dolgoznak. Minden kiscsoportnak készítsünk egy szettet.
- 2) Helyezzük a kártyákat írással lefelé az asztalokra. Minden csoport egymás után fordítja fel a kártyákat, és alkotja meg a mondatokat. A mondatokat a csoportok le is írják.
- 3) A mondatokat a diákok a 7. feladat megoldókulcsának segítségével kiscsoportokban ellenőrzik. Ha valamelyik csoport sokkal hamarabb kész van, mint a többi, kérjük meg őket, hogy folytassák a feladatot, és néhány üres papírcsíkra írjanak szavakat, amelyekkel hasonló mondatok képezhetők. A csoport ezeket a mondatokat közösen alkotja, miután ellenőriztük az eredeti csíkokon található mondatokat.

Ezt a feladattípust Andrea Westphaltól tanultuk.

8. Mikor? Mettől meddig?

- 1) Olvassuk el együtt a kérdéseket, tisztázzuk az esetleges ismeretlen szavak jelentését.
- 2) Ezután a diákok párokban beszélgetve kitöltik a táblázatot.
- 3) A diákok új párokat képezve továbbadják a partnerüktől hallott információkat. Amikor végeztek, ismét párt cserélnek. A következő körben ne olvassák, hanem próbálják meg fejből elmondani az információkat. Járjunk körbe, és javítsunk, ha szükséges.
- 4) Két-három kör után a diákok az egész csoport előtt ismertetik a legérdekesebb információkat.

Variáció

A diákok körbejárnak, és minél több embertől gyűjtenek választ. Kereshetnek rekordokat (kinek a leghosszabb munkaideje, ki kezd legkorábban stb.). Ehhez csak a *rekord* szót írjuk fel, a melléknév felsőfokát ne vezessük be.

Kultúra és országismeret

Az első és a második kérdés segítségével a diákok néhány érdekes információt szerezhetnek más országok munkahelyi kultúrájáról.

Ez jó alkalom arra is, hogy Magyarországról is adjunk néhány információt, pl.: mettől meddig dolgoznak az emberek, melyek munkaszüneti napok, mennyi ideig tart általában az ebédszünet stb.

HELYEK A VÁROSBAN

9. Helyek a városban

- 1) Mielőtt megoldanánk az a) feladatot a könyvben, kifénymásolhatjuk A3-as lapra az oldalt. Írjuk az üres rubrikákba az épületek nevét. A diákok kettes csoportban fognak dolgozni, így annyit fénymásoljunk, hogy minden párnak jusson egy lap.
- 2) A lapokat függesztjük ki valahova, vagy tegyük üres asztalokra.
- 3) A csoport egyik tagja odamegy a laphoz, és adott időn belül (fél–egy perc) megpróbál minél több szót megjegyezni. Majd visszaül a helyére, és lediktálja a társának a szavakat. A jelentésüket a közvetítő nyelven nyelven vagy mutogatva adja meg.
- 4) Utána a másik ember megy a táblához, újabb szavakkal jön vissza, ill. javítja a már leírt szavakat, ha szükséges.
- 5) Három-négy kör után – amikor mindenki nagyjából tudja, melyik szó mit jelent – fejezzük be a gyakorlatot, és oldjuk meg a könyvben az a) feladatot.
- 6) Kérjük meg a diákokat, próbálják meg emlékezetből kiscsoportban leírni az összes szót.
- 7) A csoportok egy-egy tagjából új csoportokat alkotunk, a diákok ezekben az új csoportokban megmutatják egymásnak és kiegészítik a listájukat.
- 8) Végül a könyv segítségével ellenőrizzünk, ill. tegyük teljessé a listát.
- 9) Tisztázzuk a b) feladat szavainak jelentését. Ha van a teremben internet, mutassunk képeket az adott helyekről. Magunkkal is hozhatunk egy-egy olyan dolgot az órára, amely jellemző egy-egy helyre, és ezekkel világítjuk meg a szavak jelentését (pl. cédé → diszkó, fürdősapka/uszodabérlés → uszoda, diploma/diákigazolvány → egyetem/iskola, személyi igazolvány → rendőrség, egy könyv → könyvesbolt stb.).

10) A c) feladatban a diákok elismétlik a felvételen hallható helyneveket. Javítsuk a kiejtést. Mivel a fejezet Kiejtés szekciója az a – á – e hangokra összpontosít, ezek javítására fektethetünk nagyobb hangsúlyt.

Kultúra és országismeret

Interneten ismertebb magyar épületeket is bemutatathatunk. pl. a pécsi Főposta épülete, a Virág cukrászda Szegeden, a Műegyetem épülete, a paksi Makovecz-templom, a Nyugati pályaudvar stb.

Ugyanígy a diákokat is megkérhetjük, hogy mutassanak be egy-egy ismert épületet az országukból/városukból.

Negyedik munkalap (1.): diktálás

A negyedik munkalapon szereplő kártyák a helynevek elmélyítését vagy későbbi ismétlését szolgálják, és többféleképpen is felhasználhatók.

- 1) Készítsünk a munkalapról kártyákat úgy, hogy mindegyiken egy intézmény/hely neve szerepeljen. A személyeket tartalmazó kártyákat ebben a gyakorlatban tegyük félre.
- 2) Minden diák húz egy kártyát, és a kártyán található szót lediktálja a partnerének/az egész csoportnak.
- 3) A partner/csoport kimondja a szót. Javítsuk a kiejtést.
- 4) Utána együtt megkeresik a megfelelő rajzot az 5. oldal képein.
Ezzel a szavak írásképe is gyakorolható, segítve a vizuális bevésést. A feladat ismétlésként, egy későbbi órán is felhasználható.

Variáció

- 1) A kártyákat két részre osztjuk: személyekre és helyekre. A diákok párban dolgoznak.
- 2) Húznak egy személyt és négy helyszínt, majd közösen elkészítik a papíron levő személyi aznapi programját. *Hova mikor megy ...? Mit csinál ott?*

Megjegyzés: Ennél a variációnál könnyen előkerülnek új igék. Ezeket nyugodtan megtaníthatjuk a diákoknak, de arra vigyázzunk, hogy határozott ragozású szerkezeteket lehetőleg ne tanítsunk.

10. Hol mit lehet csinálni?

- 1) Tisztázzuk a feladatban szereplő ismeretlen szavak jelentését.
- 2) A diákok önállóan oldják meg a feladatot. Ellenőrizzük közösen.
- 3) Majd hívjuk fel a figyelmet a szórendre: ezekben a mondatokban a cselekvést jelentő főnévi igenév a mondatokban a legfontosabb információ, így ez áll a fókuszpozícióban, vagyis az ige előtt.
- 4) Nézzük meg a *lehet* használatára vonatkozó szabályokat a munkafüzet 31. oldalán. A feladatot a diákok otthon is megoldhatják.
- 5) A diákok körbejárnak a teremben, és felolvasnak egymásnak egy-egy mondatot a gyakorlatból (pl.: *Itt aludni lehet*). A partner megnevezi a megfelelő helyet: *A hotel/szálloda*.

11. Hol vagyunk?

- 1) Ebben a feladatban csak a helyek nevét kell kihallani (olykor kikövetkeztetni) többé-kevésbé komplex szövegekből. Ehhez játszunk le kétszer a hangfelvételt. Ismét a globális szövegértés a cél, nem egyes nyelvi elemek és információk kihallása.
- 2) Ellenőrizzünk közösen, majd kérdezzük meg a diákoktól, milyen szavakat értettek még (pl. *bocsánat, angol–magyar szótár, kávé*).
- 3) Ha a diákok igénylik, nézzük meg a hanganyag leiratát a függelékben, de mélyebb magyarázatba ne menjünk bele.

Gyakorlat a helynevek későbbi ismételtesére

A fejezetben szereplő helynevek ismételtesére felírhatjuk a táblára azok kezdőbetűjét. Amelyik diák ki tud egészíteni egy-egy szót, kijön a táblához, és felírja a teljes szót. Ugyanezt a diákok kiscsoportban is elvégezhetik. Mindenki a szomszédjának írja fel egy lapra a 9. feladat helynevei közül tíznek a kezdőbetűjét, a partner megpróbálja kiegészíteni a szavakat. A párok közösen javítanak.

12. Hol vagy? Hol van?

A feladat a *Hol?* kérdésre válaszoló névszóragokat rendszerezi.

- 1) Nézzük meg a szabályokat, majd a táblázat mindhárom részében egészítsünk ki együtt néhány ragot. Uraljunk arra, hogy az egyetlen nehézség itt az lehet, hogy mely intézmények kapnak *-on/-en/-ön* ragot. Ezeket legjobbkívülről megtanulni (*posta, rendőrség* stb.).
- 2) A diákok egyénileg vagy párban fejezik be a táblázat kiegészítését.
- 2) Ellenőrizzünk közösen.

Megjegyzés: A táblázatba gyakori használatuk miatt a személyes névmásokat is felvettük.

Nem tárgyaljuk fel viszont azt az esetet, amikor a *-nál/-nél* ragot tárgyakkal, épületekkel a *mellé, mellett, mellől* jelentésben használjuk. Gyakoriságát tekintve ez a többi esethez képest alulmarad, és a velük használt tipikus igékkel (pl. *találkozunk, várlak*) a diákok még nem találkoztak. A teljesség kedvéért a munkafüzet rendszerező táblázata (33–34. oldal) erre az esetre is kitér, de csak jelzésszerűen. Használatát a 2. kötet mélyíti el.

Negyedik munkalap (2.): Suzan, hol vagy?

- 1) Vegyük elő ismét a helyneveket jelölő kártyákat (ezúttal a személyeket tartalmazókat is), és tegyük őket középre.
- 2) Az egyik diákhöz fordulva tegyük fel a következő kérdést: (*Suzan*), *hol vagy?*
- 3) A diák húz egy kártyát, és az azon megadott hely nevével válaszol, pl.: *A gyógyszerárban vagyok*. Utána ő kérdezi a mellette ülőt.
- 4) A gyakorlás addig folytatódik, amíg minden kártya elfogy.
- 5) Végül a diákok megpróbálják felsorolni az összes helynevet.

Variáció

A 12. feladat táblázata segítségével a diákok kiscsoportokban is elvégezhetik a feladatot. Ebben az esetben csoportonként egy kártyakészletre van szükség.

13. Mikor hol van Péter?

- 1) Magyarázzuk el röviden a szituációt, majd játszunk le kétszer a hangfelvételt. A diákok közben kiegészítik az a) feladatot.

- 2) Ellenőrizzük közösen.
- 3) Ismét tudatosítsuk a diákokban, hogy a *Hol?* kérdésre válaszolva harmadik személyben nem hagyhatjuk el a létigét a mondatból. (Ehhez ld. még a munkafüzet 16. oldalát.)
- 4) Nézzük végig együtt a b) feladat kérdéseit, és beszéljük meg az ismeretlen szavakat.
- 5) Játsszuk le újra a felvételt, közben a diákok írásban válaszolnak a kérdésekre. A válaszokat ellenőrizzük közösen. Ehhez az első diák felteszi az első kérdést, a következő diák válaszol.
- 6) A c) feladatban a diákok minden olyan információt (szavakat, mondatokat) rögzítenek, amit értenek. Ehhez játsszuk le újra a hangfelvételt.
- 7) Ellenőrizzük közösen.
- 8) Végül megkérdezhetjük a diákokat, ők hol vannak a 63/12. feladat helynevei közül. Adják meg a napot és az időpontot is. Kezdjük mi a gyakorlatot, pl.: *Én kedden kilenctől tízig megbeszélésen vagyok. És te?* stb.

Kiegészítő feladat

- 1) A 62/10. feladatot alapul véve még egy dialógust beiktathatunk: – *Hol lehet tanulni?* – *A könyvtárban (lehet tanulni).* Emlékeztessünk a hangsúlyszabályra, amelynek értelmében az ige előtt most a helyhatározó áll, hiszen ez a legfontosabb információ. (Ellentétben a könyvben szereplő definíciókkal, amelyekben a cselekvés/a főnévi igenév állt a fókuszban.)
- 2) A diákok párokban kérdezzetik egymást. Ehhez kontextust is teremthetünk a mondatok köré, pl. beszélhetünk arról a – magyar vagy külföldi – városról, ahol vagyunk: – *Elnézést, hol lehet itt tankolni?* – *A Petőfi úti benzinkúton (lehet tankolni).* – *Elnézést, hol lehet itt sétálni?* – *A Bem parkban (lehet sétálni).* stb.

14. Hova mész? Hol vagy?

- 1) Az a) feladat az irányhármasság következő elemét mutatja be. A ragokat – amelyek egy része a 13. feladat hangfelvételében már előfordult – közösen egészítsük ki.
- 2) A b) feladatban a diákok a 13. a) feladat alapján válaszolnak a kérdésekre. A feladatot a diákok egyénileg oldják meg, majd ellenőrizzük közösen.

15. Hova mész? Hova megy?

- 1) A feladatot elvégezhetjük pl. hármas csoportokban. A csoport minden tagja egy-egy ragért felelős, és első lépésben csak az ehhez a raghoz tartozó helyneveket írja a táblázatba.
- 2) Miután mindenki elkészült, megbeszéli megoldásait a többiekkel, és együtt az összes helynevet besorolják.
- 3) Ellenőrizzük közösen, hallás után. Olvassuk fel a helyes megoldásokat, a diákok javítanak. Ha nem értenek egy szót, a tanult beszédpanelekkel visszakérdeznek (*Tessék? Mit mondasz? Még egyszer, legyen szíves!* stb.). Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy idegen szavaknál a szó utolsó magánhangzója határozza meg, hogy magas vagy mély magánhangzójú lesz a rag (pl. *hotelbe*).
- 4) A diákok kiscsoportokban tovább gyakorolhatják a ragokat. Ehhez sorban megneveznek egy-egy szót, a csoport többi tagja megadja a helyes ragot.

Ötödik munkalap: személyes névmások

A munkalapon szereplő kártyák segítségével szituatívan gyakorolhatjuk a helyhatározóragos személyes névmások használatát.

- 1) Készítsünk kártyákat a munkalapon szereplő névmásokkal.
- 2) Osszuk ki a kártyákat, majd tegyük fel a kérdést: ... *hol* vagy?
- 3) Később a *Hova méész? Kivel méész...? Honnan jössz?* kérdésekre is hasonlóképpen használhatjuk a kártyákat.

Variáció

Készítsünk 2–3 szettet, és rakjuk ki őket úgy az asztalra, mintha egy társasjáték játéklapjának a mezői lennének. A diákok kisebb csoportokat alkotnak vagy egyénileg játszanak. A csoportok/játékosok egymás után dobznak, és azzal a névmással mondanak mondatot (egy választott vagy előre megadott igével), amelyikre lépnek.

16-18. Mit mond Péter? / Ön következik. / Hova méész a héten? Hova megy a héten?

- 1) A diákok egyénileg vagy kiscsoportban megoldják a 16. feladatot.
- 2) Ellenőrizzünk a hangfelvétellel. (Ez nehezebb, mint az írásos ellenőrzés, de hasznos hallásértési feladat, hiszen a magyarban a szóvég mindig hangsúlytalan.) Szükség esetén a megoldókulcsot is megnézhetjük. A diákok a feladat végén elmondhatják, mely végződésekkel hallották ki a szövegből legnehezebben.
- 3) Ezután meséljük el, *mi* melyik nap hova megyünk/nem megyünk a héten, és kérjük meg a diákokat, jegyezzék le, amit mondtunk.
- 4) Kérjük meg valakit, mondja vissza a heti programunkat, vagy mondassunk a diákokkal egymás után egy-egy mondatot.
- 5) A 17. feladatban diákok – órán vagy házi feladatként – néhány mondatot írnak a heti programjukról. Javítsuk ki, és olvassuk fel vagy olvastassuk fel a diákokkal a szövegeket.
- 6) A 18. a) feladat táblázata a *megy* ige ragozását mutatja be. Nézzük meg a ragozást közösen, és hívjuk fel a figyelmet arra, hogy rendhagyó igével van dolgunk. Adjunk a diákoknak egy kis időt, hogy memorizálhassák az alakokat.
- 7) A diákok párokban kikérdezhetik egymástól az igeragozást. Ehhez egyikük megadja a személyes névmást, a partner pedig az igealakot. Az első diák a könyv segítségével javít. Majd szerepet cserélnek.
- 8) A b) feladatban a diákok arról beszélgethetnek, hogy mikor hova mennek. Ehhez először nézzük meg a mintadialógusokat, és játsszuk le a hangfelvételt.
- 9) A diákok párokban vagy hármas csoportokban elmondják, mikor hova mennek. Kérjük meg őket, hogy minél többször használják a megadott beszédpaneleket, ezzel is segítve a bevésésüket.
- 10) A c) feladatban a diákok írásban is megfogalmazzanak három különbséget és hasonlóságot (ld. példamondatok).
- 11) Röviden hívjuk fel a figyelmet a kettős tagadás jelenségére: *Senki nem/sem megy piacra.*

Variáció

- 1) Másoljuk le a 66/16. feladat szövegét több példányban, lehetőleg kinagyítva. Tegyük fel a lapokat a falra vagy a táblára úgy, hogy legalább két-két embernek jusson egy szöveg.
- 2) A diákok megpróbálják kívülről megtanulni a szöveget. Ha úgy érzik, megjegyezték, maguk előtt mormolva a szöveget elindulnak a szemben levő fal felé. Ha elakadnak, visszamennek a szöveghez, és újrakezdi a szövegmondást. A gyakorlat addig tart, amíg mindenki át nem ér a túlsó szélre.

3) Ezután minden pár/kiscsoport először maguk közt, majd a többiek előtt is eljátssza a dialógust.

Megjegyzés: A variáció gyakorlatát Paul Davis–Mario Rinvoluceri: Dictation c. könyvéből tanultuk.

Miért így? A mozgással párosuló gyakorlatok segítik a bevésést. Ezt a gyakorlattípust minden rövidebb szövegnél fel lehet használni, mert emellett, hogy segít a szókincs elsajátításában, a nyelvi tudatosságot és pontosságot is fejleszti.

Negyedik munkalap (3.): Hova mész a héten?

A gyakorlat a 18. feladat variációja.

- 1) Kérjük meg a diákokat, hogy írják fel a hét napjait egy üres lapra. Ha ez megtörtént, a 4. feladat segítségével ellenőrizzék a helyesírást. Ismételjék át szóban a *Mikor?* kérdésre adandó válaszokat a hét napjaival.
- 2) Tegyük középre a helyneveket tartalmazó kártyákat. Minden diák húz hét kártyát: azokra a helyekre megy a héten, amelyeknek a nevét látja. Kérjük meg a diákokat, hogy másolják be tetszőleges helyre a naptárukba a hét nevet úgy, hogy a hét minden napjára jusson egy.
- 3) A diákok párokban dolgoznak, és a lapjuk hátoldalára felírják, ahova a partnerük megy a héten. Ehhez tegyenek fel kérdéseket, pl.: *Hova mész csütörtökön?* stb.
- 4) Végül a listákat kiterítjük egy szabad asztalra, és megbeszéljük a hibákat.

Hatodik munkalap: Hova megy Sanyi, és hova megy Robi a héten?

A munkalap az irányhármasságot gyakoroltatja kontextusban.

- 1) Fénymásoljuk le mindkét munkalapot annyi példányban, hogy a csoport egyik felének az *A*, a másik felének a *B* munkalap jusson.
- 2) A diákok párokban kérdezzetik egymást Sanyi és Robi heti programjáról. A helyhatározóragokat a 23. feladat segítségével ellenőrzik.

19. Megyünk együtt moziba?

A feladat az egyszerű időpont-egyeztetés elsajátítására irányul.

- 1) Olvassuk el, és hallgassuk meg az a) feladat mintadialógusait. Tisztázzuk az ismeretlen szavak jelentését, és gyakoroljuk a kérdések intonációját kórusmunkával.
- 2) A diákok párokban dolgoznak. Kérjük meg őket, hogy mindkét minta szerint játsszanak párbeszédet (ugyanazzal vagy két különböző partnerrel).
- 3) Két önként jelentkező pár a csoport előtt is bemutat egy-egy dialógust.
- 4) A b) feladatban két-két kiscsoport tesz fel egymásnak kérdéseket, hogy megtudja, hova megy/nem megy a másik csoport. (Így a többes szám második személyű ragozást is gyakoroltathatjuk.) Az információkat a csoportok írásban is rögzítik.

Kiegészítő feladat

A diákok ezúttal csetelve egyeztetnek időpontot. (A cset mondatait egymás alá, egy lapra írjuk.) A feladat végén terítsük az üzeneteket egy szabad asztalra, és beszéljük meg a hibákat.

20. Kivel mész moziba? Kivel megy moziba?

- 1) Átvezetésként a 19. feladat megoldása közben hallott mondatok alapján mondjuk el néhány emberről, kivel hova megy. Ehhez használjuk a *-val/-vel* ragot, pl.: *Gisela Sebastiannal megy moziba. Rudolf Fridával megy moziba.* stb. Ezzel megvilágítjuk a rag funkcióját.
- 2) Az a) feladatban a diákok megfigyelik a *-val/-vel* rag használati szabályait. Elmondhatjuk, hogy a *-val/-vel* azon ritka ragok egyike, amelyek mássalhangzó után hasonulnak. Hívjuk fel a figyelmet, hogy kétjegyű mássalhangzóknál csak az első betűt kettőzzük (pl. *színésszel*).
- 3) Kérjük meg a diákokat, mondják el a 19. feladat alapján, hogy kivel, mikor és hova mennek. A hangsúlyszabály gyakorlására remek alkalmat ad a mondatok variációja. Megkérhetjük a diákokat, hogy hangsúlyozzák: 1) kivel 2) mikor 3) hova mennek.
- 4) A diákok a b) feladatot egyénileg oldják meg.
- 5) Ellenőrizzünk közösen. Összpontosítsunk a szóvégi magánhangzóváltásra (a–á, e–é), valamint a mássalhangzók kiejtésbeli megnyúlására. (Ez nem minden nyelvben következik be kettős mássalhangzók esetén, tehát probléma lehet).
- 6) Nézzük meg az összefoglaló táblázatot a főnevekhez és a névmásokhoz a munkafüzet 32. és 33. oldalán. A feladatokat elkezdhetjük órán, a diákok otthon fejezik be őket. A közlekedési eszközök toldalékolását tárgyaló táblázatot és a 7. feladatot célszerű csak a 28. feladat után tárgyalni.

Kiegészítő feladat

- 1) Mindenki felírja a nevét két vagy három papírdarabra.
- 2) Tegyük középre a helyneveket tartalmazó kártyákat, és kérjük meg az első diákot, húzzon egyet. A diák a kártyán szereplő szóval a mellette álló/ülő diáknak feltesz egy kérdést, pl. ha a kártyán az *uszoda* szó szerepel: *Kivel mész (ma/holnap/délelőtt/délután) az uszodába?* A második diák húz egy nevet, amellyel válaszol. Pl.: *Lucával./Lucával megyek uszodába. És te?* Mire az első diák is húz egy nevet. Ha ugyanaz a név szerepel rajta, azt mondja: *Én is vele megyek.* Ha más név, akkor értelemszerűen ezzel a névvel alkot mondatot. Utána a második diák tesz fel kérdést a harmadik diáknak egy új helynévvel, és így sorban.

21. Ön következik

- 1) A diákok először írásban megválaszolják a kérdéseket. Járjunk körbe, és javítsunk, ha szükséges.
- 2) Majd körbejárnak a teremben, és mindenkinek feltesznek legalább egy kérdést. A válaszokat le is írják. A kérdések egy részét lehetőleg ne olvassák, hanem fejből tegyék fel.
- 3) Összesítsük a válaszokat, és beszéljük meg az esetleges hibákat.

22. Mi a hétvégi programja?

A feladatban két ember mesél a hétvégi programjáról. Ez a hallásértési gyakorlat úgy ismétli át az eddig tanultakat, hogy közben a diáknak ki kell emelni a lényeges információkat.

Hetedik munkalap: hétvégi programok

A munkalap a 69/22. feladatan szereplő hallásértés feldolgozásához használható, a könyv feladatával párhuzamosan.

- 1) Készítsünk kártyákat a munkalapokon található kifejezésekkel, amelyek a két monológban elő fognak fordulni.

- 2) Játsszuk le mindkét felvételt legalább kétszer.
- 3) A diákok önállóan töltik ki a táblázatot, majd felolvassák a megoldásaikat.
- 4) Ellenőrzés közben ragasszuk fel két oszlopba a diákok által említett információkat.
- 5) Ha a táblán szerepel a két oszlop, alakítsuk át a szövegeket pl. E/1. vagy 2., T/1. vagy 2. személybe.

23. Pénteken jön a barátja Kanadából

A feladat célja, hogy diákok kreatívan alkalmazzák azokat a nyelvi elemeket, amelyeket eddig irányított formában gyakoroltak.

- 1) Kettes vagy hármas csoportban állítják össze a programot. Majd ezt írásban is rögzítik. Kérjük meg őket, hogy adjanak meg pontos időpontokat is, ne csak a napot vagy a napszakot. Ha van a teremben internet, ott is kereshetnek információkat, lehetőleg részben magyarul. Járjunk körbe, és szükség esetén segítsünk a mondanivaló megfogalmazásában.
- 2) A diákok felolvassák a javaslataikat.
- 3) A megoldásokból készítsünk egy közös programot, amelyik a legérdekesebb javaslatokat tartalmazza. Ezt írjuk fel a táblára.
- 4) Beszéljük meg a feladat megoldása során előfordult típushibákat.

24-25. Hol? Hova? Honnan? / Honnan jössz? Honnan jön?

Ez a két feladat az irányhármasság teljes rendszerét mutatja be.

- 1) A 24. feladat megoldásához először tisztázzuk a *Honnan jössz?* kérdés jelentését. A diákok közösen egészítik ki a ragokat.
- 2) Majd kiscsoportban vagy egyénileg kitöltik a 25. feladat táblázatát, és a megoldókulccsal ellenőriznek. (A 15. feladathoz hasonlóan a diákok ezt is megoldhatják hármas csoportokban.)
- 3) Nézzük meg az összefoglaló táblázatokat a munkafüzet 33–34. és 36. oldalán, és kezdjük el a feladatokat az órán. A diákok otthon fejezik be őket.

Hetedik munkalap (1.): Hova? Hol? Honnan?

A munkalapból készíthető kártyák az irányhármasság jelenségének rendszerező gyakorlását szolgálják.

- 1) Készítsünk a munkalapból kártyákat úgy, hogy mindegyiken egy hely vagy személy neve szerepeljen. Írjunk három nagyobb kártyát, amelyeken a *Hol? Hova?* és a *Honnan?* kérdőszók szerepelnek.
- 2) Helyezzük a kártyákat egy szabad asztalra, és határozzunk meg három oszlopot a *Hova? Hol?* és *Honnan?* kérdésre felelő szavaknak, és kérjük meg a diákokat, minden kártyát helyezzenek el a megfelelő oszlopban. A szavakat úgy helyezzük el, hogy a másik két oszlopban maradjon mellettük hely.
- 3) Kérjük meg a diákokat, hogy készítsenek két-két kiskártyát a saját szavukhoz a két hiányzó végződéssel, és helyezték el őket a táblázatban. A csoport közösen javít, ha szükséges.
- 4) A kártyákat hagyjuk az asztalon, mert a 25. gyakorlathoz és utána szükségünk lesz rájuk.

26. Honnan jössz? Honnan jön?

- 1) Nézzük meg a *jön* ige ragozását ismertető táblázatot. Tudatosítsuk, hogy ez az ige is rendhagyó, valamint hogy a magyarban csak a *jön*, *megy* és a *van* igeik rendhagyók,

vagyis a diákok már minden ilyen ígét ismernek. Hagyjunk egy kis időt a ragozás megtanulására.

- 2) A b) feladat megoldásához először ismételjük át a megadott mellékneveket.
- 3) Majd a diákok váltakozva egyedül, kettes és hármas csoportokban sétálnak a teremben, és kérdezzék egymást, ki honnan jön. A gyakorlás megkezdése előtt adjunk némi gondolkodási időt, hogy mindenki kitalálhassa, honnan is jön.
- 4) Néhány kör után nézzük meg a *jön* és a *megy* igék ragozását összefoglaló táblázatot a munkafüzet 36. oldalán, és oldjuk meg a feladatok egy részét.

Negyedik munkalap (4.): Honnan jössz? Honnan jöttök?

A gyakorlat a 26. b) feladat variációja.

- 1) Minden diák kap két vagy három helynevet jelölő kártyát a második munkalapról (legalább két szettre lesz szükségünk). A kártyákat úgy osszuk ki, hogy legalább két-két diák ugyanolyan kártyát kapjon. A kártyákon annak a helynek a neve szerepel, ahonnan a diákok éppen jönnek. Cél, hogy mindenki legalább egy olyan embert találjon, aki ugyanarról a helyről jön, ahonnan ő.
- 2) A diákok körbejárnak a teremben, és megpróbálják megtalálni azokat, akik ugyanonnan jönnek, ahonnan ők. Ehhez kérdezhetik pl.: *Én moziból jövök. És te? - Én is moziból jövök. / Én nem. Én színházból jövök* stb.
- 3) Miután a diákok megtalálták a partner(ke)t, sorban elmondják, honnan jönnek, pl.: *John, Patrick és én színházból jövünk.*
- 4) Az egy helyről jövő diákok a hetedik munkalap feldolgozásához alkothatnak egy csoportot.

Nyolcadik munkalap (2.): játéklap a Hol? Hova? Honnan? kártyákkal

A társasjáték az irányhármasságot gyakoroltatja egyszerű drill formájában.

- 1) Az asztalon három oszlopba rendezett kártyákból készítsünk játéklapot. Ehhez helyezzük el őket, mintha egy társasjáték mezői volnának.
- 2) A diákok kiscsoportokat alkotnak. Az első csoport dob, és a megfelelő szóval ill. a *jön*, *megy* vagy a *van* igével mondatot alkot. Hogy melyik személyben, azt szintén a dobott szám dönti el (1 = én, 2 = te, 3 = Ön, ő stb.)
- 3). A játék addig tart, míg egyik csoport célba nem ér.

Kilencedik munkalap: Honnan jön? Hova megy? Hol van?

Itt szintén az irányhármasságot gyakoroljuk, egyszerű tevékenységekkel összekapcsolva.

- 1) Fénymásoljuk le mindkét munkalapot annyi példányban, hogy a csoport egyik felének az A, a másik felének a B munkalap jusson.
- 2) A diákok párokban dolgoznak. Az első diák az A munkalapon található képek és szavak segítségével mondatot alkot, a másik diák javítja. (A megoldások a lap alján találhatóak.) Majd szerepet cserélnek.
- 3) A gyakorlat addig tart, míg a diákok az összes szóval mondatot nem alkottak, de az első kör után ismétlésképpen ki is cserélhetik egymás között a munkalapokat, és még egyszer elvégezhetik a gyakorlatot.

Kiegészítő feladat

1) Írjuk a táblára vagy diktáljuk le az alábbi mintadialógust: – *Ki jön velem uszodába? – Mikor? – Ma este hatkor. – Jó, én jövök (veled). / Sajnos nem tudok jönni(, mert németórán vagyok).*

2) A diákok 3–4 fős csoportokban dolgoznak. Sorban húznak egyet a 4. munkalap helyneves kártyái közül, és ezekkel alkotják meg a nyitó kérdést. A többiek szabadon vagy egy másik kártyán szereplő helynévvel válaszolnak. Járjunk körbe, és javítsuk a hibákat.

KÖZLEKEDÉSI ESZKÖZÖK

27. Mi ez? Ki ez?

1) Olvassuk fel az a) feladat szavait, a diákok elismélik őket.

2) A diákok párban egészítik ki a szavakat. Ehhez kérdéseket tesznek fel egymásnak, pl.: – *(Szerinted) mi ez? – (Szerintem egy) bicikli/kerékpár.* (Ezzel hallás, beszéd és írás útján is rögzülnek a szavak.) Járjunk körbe, és javítsuk a kiejtést.

3) Ellenőrizzük a megoldásokat közösen. Ismét javítsuk a kiejtést.

4) Beszéljük meg a b) feladat kérdéseiben az ismeretlen melléknevek jelentését.

5) A diákok kiscsoportokban beszélgetve válaszolnak a kérdésekre. Arra is megkérhetjük őket, hogy hasonlítsák össze az országaikat, pl.: mennyibe kerül egy metró- vagy vonatjegy, lehet-e biciklizni, melyik közlekedési eszköz tiszta stb. Járjunk körbe, javítsuk a kiejtést és a hibákat.

6) A kiscsoportok néhány érdekes információt az egész csoporttal is megosztanak. Beszéljük meg az 5. lépésben felmerült típushibákat is.

7) A c) részben mindenki ír néhány mondatot a saját országáról (órán vagy házi feladatként). Javítsuk a hibákat. Majd a diákok a kijavított mondataikat összehasonlítják egymással (párban vagy az egész csoport együtt).

28. Mivel közlekedik a városban?

A feladat a közlekedési eszközök toldalékolását, valamint a *járok* és a *megyek* ige jelentése közötti különbséget mutatja és gyakoroltatja. Ehhez először nézzük meg a sárga háttérű példamondatokat, ill. mondjuk el, hogy itt is a *-val/-vel* ragra lesz szükségünk.

1) Az a) feladatban a diákok mondatokat alkotnak. A feladatot közösen oldjuk meg, hogy tisztázni tudjuk az esetleges kérdéseket.

2) Mielőtt áttérnénk a b) feladatra, és meghallgatnánk a hangfelvételt, meséljünk *mi* arról, mivel közlekedünk és miért. (Amennyire lehet, használjuk a hangfelvétel szókincsét, hogy előkészítsük a hallásértést.)

3) Magyarázzuk el röviden a beszédhelyzetet, majd olvassuk el a b) feladat mondatait. Beszéljük meg az esetleges kérdéseket.

4) Játsszuk le kétszer a hangfelvételeket, miközben a diákok megoldják a b) feladatot. Ha szükséges, játsszuk le újra a hangfelvételt úgy is, hogy a diákok közben olvassák is a szöveget a függelékben. Ellenőrizzük közösen.

29. Mivel közlekedesz? Mivel közlekedik? Miért?

1) A diákok körbejárnak, és igyekeznek minél több embertől megtudni, mivel közlekedik otthon és miért. Beszélgetés közben jegyzetelnek is.

2) A jegyzetek alapján írnak néhány mondatot a többiekről. Járjunk körbe, és javítsuk a hibákat.

3) Végül a diákok néhány információt a csoporttal is megosztanak. Beszéljük meg a 2. lépésben felmerült típushibákat is.

30. Kiejtés és intonáció: szókapcsolatok

1) Játsszuk le a hangfelvételt csukott könyv mellett. A diákok megfigyelik a szókapcsolatok intonációját: a két szó határa nem válik el élesen egymástól, és csak az első szó első szótagja kap nyomatót.

2) Nyitott vagy csukott könyv mellett játsszuk le újra a hangfelvételt, a diákok kórusban ismételnék.

Szórend: ige és vonzat

A munkafüzet 44–46. oldala az ige és vonzatának szórendjét tárgyalja. Mivel a legtöbb mondat a *jön, megy, van* és *közlekedik* igével személteti a jelenséget, célszerű itt megbeszélni. A munkamenethez kövessük a munkafüzet instrukcióit.

A 14. munkalapon található szórendi kártyák felhasználásához ld. a kézikönyv 4. oldalát.

ÚTBAIGAZÍTÁS

31. Irányok

1) Nézzük végig, és ejtsük ki együtt a kifejezéseket. Ezt egymás után kétszer végezzük el.

2) Majd rajzoljuk fel a szimbólumokat a táblára, és mondjuk ki a hozzájuk tartozó kifejezéseket. A diákok hallás után elisméltik őket.

3) Mutassunk egy szimbólumra a táblán, a diákok megnevezik (ezúttal tanári segítség nélkül). Javítsuk a kiejtést.

4) A diákok a könyvben lévő ábrák segítségével pármunkában tovább gyakorolhatnak: egyik diák rámutat egy szimbólumra, a másik diák megnevezi azt. Ebben a lépésben is járjunk körbe, és javítsuk a kiejtést.

32. Egerben

1) Diktáljuk le a párbeszédet. A diákok a 32. feladat segítségével ellenőrzik a mondataikat.

2) Beszéljük meg az esetleges kérdéseket.

3) Játsszuk le a hangfelvételt, a diákok figyelnek. Kérjük meg őket, keressék meg a térképen azt a helyet, ahol a párbeszéd lejátszódik (Megoldás: a Maczky Valér vagy a dr. Sándor Imre utcában).

4) Ha van a teremben internet, mutassunk néhány fotót Egerről. Eger város honlapját is megnézhetjük. A diákok a *Látnivalók* rubrikában adott idő alatt (pl. 15 perc) megpróbálnak minél több információt megérteni. Szótárt természetesen szabad használni. Ez utóbbi házi feladat is lehet.

5) Összesítsük az információkat.

33. Mit keresnek ezek az emberek?

1) Játsszuk le kétszer a hangfelvételeket, közben a diákok kiegészítik a helyneveket. Figyelem: a helyek *nem* szerepelnek az Eger-térképen!

2) Ellenőrizzük a megoldásokat.

3) Olvassuk el a b) feladat mondatait, beszéljük meg az esetleges kérdéseket.

- 4) Játsszuk le újra a négy dialógust, és oldjuk meg a feladatot. Ellenőrizzünk közösen. A mondatokat mi olvassuk fel először, a diákok ismételnék.
- 5) A párbeszédet vágjuk csíkokra (a szöveg a Függelékben, a 202. oldalon található), a diákok párokban vagy egyénileg rakják össze. A megoldást a hangfelvétellel ellenőrizzük.
- 6) A diákok párokban eljátszák az összeállított párbeszédet, majd egyet kiválasztanak, amelyet fejből is megtanulnak. Járjunk körbe, és javítsuk a kiejtést.
- 7) Néhány pár a csoport előtt is előadja a választott dialógust.

Megjegyzés: A 2. dialógusban szerepel a *Meg tudná mondani* kifejezés. Ez a kifejezés a diákok számára nyelvtanilag valószínűleg nehezen értelmezhető, de mivel rendkívül hasznos, bevezetését indokoltnak éreztük. Kezeljük a kifejezést lexikai egységként, és ne elemezzük.

Tizedik munkalap: útbaigazítás

A munkalapon a 33. feladat dialógusai szerepelnek hiányos szövegek formájában. Segítségével begyakorolhatók az útbaigazításhoz használható fordulatok, mondatok.

- 1) Fénymásoljuk le mindkét munkalapot annyi példányban, hogy a csoport egyik felének az *A*, a másik felének a *B* munkalap jusson.
- 2) Az *A* munkalapról az igék, a *B* munkalapról pedig végződések hiányoznak.
- 3) A diákok párokban dolgoznak. Kezdje el olvasni az egyik diák a szöveget, majd ha elakad egy hiányzó elemnél, a társa segítse ki.
- 4) A következő párbeszédet a társa kezdje olvasni.
- 5) Ha kiegészítették a hiányzó részeket, játsszák el a jelenetet, lehetőleg a munkalap segítségével nélkül.

34. Elnézést, van itt a közelben...?

- 1) Az a) feladatot párokban vagy az egész csoporttal is elvégezhetjük. A diákok megállapodnak, mi lesz az Eger-térképen a kiindulópont, ahol a beszélgetés folyik, és eljátszanak néhány beszélgetést. (Ha van internet a teremben, a Google térképkeresője segítségével bármilyen helyszínt választhatunk.)
- 2) A b) feladatban a diákok arról a városról beszélnek, ahol a kurzus folyik. (Itt szintén segítségül hívhatjuk a térképkeresőt.) Olvassuk el a megadott mondatokat. Tudatosítsuk a diákokban, hogy a *messze van, közel van* kifejezésekből nem maradhat el a létige, és hogy itt is – éppen ezért – a *nincs* szóval tagadunk. Ezenkívül hívjuk fel a figyelmet az *-as/-es* képző használatára. Mivel ez a toldalék több más nyelven csak nehezen értelmezhető, legjobb, ha mindjárt funkciójában mutatjuk be: pl. ruha- és cipőméretet, szobaszámot, közlekedési eszköz számát adjuk meg vele.
- 3) A diákok kiscsoportokban eljátszanak 2–3 párbeszédet. Spontán is beszélgethetnek, vagy a városban található ismertebb helyek nevét kártyákra is írhatjuk, minden diák húznak egy kártyát, a többiek elmondják neki, hogyan jut el az adott helyre.
- 4) Nézzük meg az összefoglaló táblázatot a munkafüzet 39. oldalán. A feladatot a diákok otthon is megoldhatják.

Kiegészítő feladat

A diákok közösen dolgoznak. Egyvalaki kiválaszt egy épületet az Eger-térképről, és megpróbálja elmagyarázni a többieknek, hogyan jut el az adott épülethez egy előre megbeszélt kiindulóponttól. Az épület nevét nem szabad megemlíteni, ezt a

többieknek kell megnevezniük, amikor végighallgatták az útbaigazítást. Javítsuk a hibákat.

Kultúra és országismeret

Ha a diákok különböző magyar városok honlapját is felkeresik, további információkat szerezhetnek Magyarországról. Különösen hatékony a gyakorlat, ha a diákok olyan város honlapjára látogatnak el, amelyet szeretnének megismerni, vagy ahol már jártak.

Lehetséges záró feladat

- 1) Ha van rá módunk, mozgással is segítsük az irányok megtanulását. Menjünk ki az utcára vagy induljunk el az épületben egy választott (ne túl messzi) úticél felé. Irányítsuk a diákokat magyarul. Az utcán menet közben a helyneveket, a közlekedési eszközök nevét és a *jön, megy, van* ragozását is átismételhetjük a látott jelenetek alapján.
- 2) Ha Magyarországon vagyunk, a diákok a járókelőktől is kérhetnek útbaigazítást. Ezzel „éles” helyzetben is kipróbálhatják magukat, és bővíthetik a szókincsüket, mert valószínűleg nem mindenki a könyvben megadott elemekkel fogja őket útba igazítani.

VÁROS ÉS FALU

35. Mónika Kanadáról mesél

- 1) Tisztázzuk az a) feladatban felsorolt szavak jelentését. Mivel sok az ismert szó, a diákok ezek alapján könnyen megállapíthatják, hogy a többes szám jele a *-k*. (Utalhatunk arra, hogy az *Őnök, ők* szavakból tulajdonképpen már ismerik is a ragot.)
- 2) A b) feladat megoldásához játsszuk le kétszer a hangfelvételt, majd ellenőrizzünk közösen.
- 3) A c) feladatban a diákok kiegészítik a főneveket, és megfigyelik a többes szám lehetséges kötőhangjait. (A kötőhangok részletes ismertetésére a 37. feladatban kerül sor.)
- 4) Miután a diákok kiegészítették a szöveget, játsszuk le újra a hangfelvételt, és tisztázzuk az esetleges kérdéseket.

Miért így? A többes szám kötőhangjait csak 37. feladat tárgyalja. A 35–36. feladatban a diákok először megfigyelik és használják az új nyelvtani jelenséget, csak ezután tisztázzuk a pontos szabályokat, vagyis a többes szám lehetséges kötőhangjait. Ezt a fajta induktív módszert olyankor érdemes használni, ha a diákok már meglévő tudásuk alapján (itt: a magánhangzó-harmónia ismerete) az új jelenséget magyarázat nélkül is azonnal értik, és alkalmazni is tudják. A módszer növeli a nyelvi intuíció képességét, a szabályok példákból való levezetésére valamint a nyelvvel való kísérletezésre is bátorít.

Variáció

Mielőtt megoldanánk a feladatokat, lejátszhatjuk egyszer vagy kétszer a hangfelvételt, és megkérhetjük a diákokat, hogy nevezzék meg a témát, és adjanak néhány információt, amit értettek a szövegből. Ez a – globális megértést segítő – feladat hasonlít azokhoz az élethelyzetekhez, amikor „belecsöppenünk” egy beszélgetésbe.

36. Mi van és mi nincs Magyarországon?

- 1) Mielőtt a diákok rövid párbeszédet játszanak, magyarázzuk el, hogy a feladat elsődleges célja, hogy átismételje a helyneveket, és hasznos mondatokat adjon a véleménynyilvánításhoz. Ezért akkor is tegyenek fel egymásnak minél több kérdést, ha előre tisztában vannak a válasszal.
- 2) A diákok néhány percig beszélgetnek. Járjunk körbe, és javítsunk, ha szükséges.
- 3) Ellenőrizzük a feltételezéseket a b) feladat segítségével. Ehhez olvassuk el és hallgassuk meg a mondatokat. Tisztázzuk az ismeretlen szavak jelentését.

37. A többes szám

A diákok a többes szám jelével már megismerkedtek. A feladat a lehetséges kötőhangokat rendszerezi. A gyakori kötőhangokat vastagon szedtük.

- 1) A diákok a feladatot egyénileg vagy kiscsoportban oldják meg.
- 2) Ellenőrizzük a megoldásokat hallás után. Ehhez ejtsük ki a szavakat, a diákok javítanak. (Az *a* és az *o* hang megkülönböztetésével biztosan lesznek nehézségeik, de erről is szól a feladat. Emlékeztessünk a két hang képzésének különbségére, különösen az ajakállás szempontjából). A biztonság kedvéért végül a megoldókulccsal is menjünk végig a szavakon.
- 3) Azokat a szavakat, amelyeket a diákok csak nehezen értettek, mondjuk ki újra, a diákok ismételnék. Ha szükséges, magyarázzuk el újra az *a* és az *o* hang képzése közötti különbséget.
- 4) Nézzük meg az összefoglaló táblázatot és a szabályokat a munkafüzet 39–40. oldalán (a rendhagyó alakok tárgyalásakor röviden utalhatunk arra, hogy általában vagy magánhangzó kiesés vagy magánhangzó-rövidülés történik). Majd oldjuk meg a feladatok egy részét.

Miért így? A 2. lépésben a szavak kétszeres (egyszer hallás utáni, majd a megoldókulccsal végzett) ellenőrzése időpazarlásnak tűnhet. Véleményünk szerint a hallás utáni ellenőrzés sosem felesleges, hiszen rászoktatja a diákokat, hogy hallgassanak a fülükre, ne csupán az íráskép alapján tájékozódjanak.

Tizenegyedik munkalap: a többes szám

A munkalap a 3. fejezetből ismert tárgyak nevét ismétli át többes számban.

- 1) Fénymásoljuk le mindenkinek a munkalapot, amelyen rajzok és megkezdett mondatok szerepelnek. A diákok feladata, hogy a képen látható tárgyakat többes számban megnevezzék.
- 2). A diákok egyénileg dolgoznak, majd egy vagy több emberrel összehasonlítják a megoldásaikat.
- 3) Végül ellenőrizzük közösen, a kiejtésre is hangsúlyt fektetve.

Variáció

Munkalap helyett kártyákat is készíthetünk, amelyekkel a diákok körbejárnak a teremben. Ebben az esetben mindenki egy kártyát kap, és ő lesz a kártyán lévő mondat „szakértője”. A diákok körbejárnak a teremben, megmutatják egymásnak a kártyáikat, és mondatokat alkotnak. Lehetőleg mindenki beszéljen mindenkivel, hogy az összes tárgyról alkothasson mondatot.

Tizenkettedik munkalap: helyek, tárgyak, foglalkozások

A munkalap segítségével a diákok egyénileg vagy párban átismételhetik a többes szám lehetséges végződéseit az eddig tanult helyek, tárgyak és foglalkozások nevével.

- 1) Érdekes a gyakorlatot párban végeztetni, mert így a diákok ki is ejtik a szavakat. Járjunk körbe, és javítsuk a kiejtést. A szavakon a gyakorlat kezdete előtt NE menjünk végig, hagyjuk, hogy a diákok a besorolás során keressék vissza az ismeretlen szavakat.
- 2) Ellenőrizzük közösen a szavak helyes besorolását.
- 3). A lap alján szereplő megoldások segítségével a diákok ellenőrzik a többes számot. Kérjük meg őket, hogy ebben a fázisban is ejtsék ki a szavakat, mert a vizuális és auditív ingerek együttese segíti a bevésésüket.

A feladatlapot az 5. fejezetben a melléknév többes számának gyakorlására is felhasználhatjuk (ld. ott).

38. Mi van és mi nincs az Ön országában?

- 1) A diákok az egység lezárásaképp – az órán vagy házi feladatként – írnak egy rövid szöveget arról, mi van és mi nincs az országukban. Ehhez természetesen szótárt is használhatnak.
- 2) Szedjük össze a szövegeket, és az ország/város megnevezése nélkül olvassuk fel őket. Az országot a csoport nevezi meg. Egynemzetiségű csoportokban ugyanezt elvégezhetjük az adott ország városaival is.

Variáció

Arra is megkérhetjük a diákokat, hogy a 35. a) feladat alapján saját országukról vagy városukról tegyenek fel néhány kérdést a többieknek. A többiek elmondják a feltételezéseit, a kérdező megerősít vagy javít.

39. Települések Magyarországon

A szövegek két magyarországi települést, Sopront és Orfút mutatják be, átismételve és új kontextusba helyezve a helyneveket.

- 1) Először nézzük meg az iránytűt. Ejtsük ki az égtájak nevét, a diákok ismételnék.
- 2) Majd olvassuk el közösen Sopron táblázatos bemutatását. Tisztázzuk az ismeretlen szavak jelentését, majd játsszuk le egyszer a hangfelvételt.
- 3) A b) feladat megoldása előtt a diákok megpróbálják kiscsoportokban rekonstruálni a szöveget. Ehhez játsszuk le újra a hangfelvételt, a diákok jegyzetelhetnek is. Járjunk körbe, segítsünk és javítsunk, ha szükséges.
- 4) Játsszuk le újra a felvételt, miközben a diákok elolvassák a b) feladatban a teljes szöveget.
- 5) Ugyanígy járhatunk el Orfű bemutatásánál is, a c) és d) feladatban.

Tizenharmadik munkalap: Eger és Sopron

A munkalap sok korábban tanult ismeretet ismétel, s bemutat néhány olyan összetett szót, szókombinációt, amelyek célja a kreatív nyelvhasználat elősegítése és/vagy az ismeretlen elemekkel szembeni tűrőképesség fejlesztése.

- 1) A diákok párban dolgoznak. Vágjuk fel a 11. munkalapot, minden párnap jut egy teljes sorozat.
- 2) A diákok párosítsák össze a kérdéseket és a válaszokat.
- 3) A megoldások felolvasása közben tisztázzuk a szövegek jelentését.
- 4) A 12. munkalap az előző parafrázisa. Az A és B munkalap hiányzó mondatai kiegészítik egymást.

5) Javasolt munkamenet: a diákok felváltva tegyék fel a kérdést.

40. Melyik helyre igaz?

A diákok megoldják a feladatot, majd az információkat teljes mondatban fogalmazzák meg, pl.: *Alfréd Sopronban lakik. Sopron központja nagyon szép.* stb. A mondatokat le is írhatják.

41. Hallgassa meg újra a hangfelvételeket!

Ebben a feladatban a diákoknak mellékneveket és főneveket kell a Sopront és Orfüt bemutató szövegekben kiegészíteni. A gyakorlat házi feladatként is megoldható. Ellenőrizzük a hangfelvétellel.

42. Jó Barcelonában lakni?

A feladatokban a diákok a már ismert szókincs gyakorlása mellett néhány új melléknevet is elsajátíthatnak, valamint ismét alkalmuk nyílik, hogy saját városukat bemutassák.

1) Nézzük végig a 42. a) feladat két dialógusmintáját. Tisztázzuk az ismeretlen szavak jelentését.

2) A diákok a minták alapján kettes vagy hármas csoportokban beszélgetnek a városokról. Kérjük meg őket, jegyezzék fel címszavakban, amit a partnerük mesél, mert szükségük lesz az információkra.

3) Néhány információt a diákok a csoporttal is megosztanak.

4) Mi is mondjunk pár szót a városunkról. Az *ikes* ige jelenségének bevezetésére mondjunk egy-két mondatot a *lakik* szóval, pl.: *Én Budapesten lakom. Egy nagy házban lakom. A barátommal lakom. A Pál utcában lakom.* Kérdések alapján vezessük rá a diákokat, hogy a *lakik* ige E/1.-ben határozatlan ragozásban nem *-k*, hanem *-m* ragot kap.

4) Nézzük meg a *lakik* ige ragozását a b) részben. Utaljunk arra, hogy ugyan a *-k* is lehetséges személyrag, de érdemes óvatosan használni, mert egyes igékkel használva alacsonyabb műveltségi szintre utalhat.

3) A c) feladatban a diákok az a) feladatban lejegyzett információk alapján a csoport előtt dicsérik a beszélgetőpartner városát.

4) Végül rendszerezzük a gyakorlatban felmerülő új nyelvtani ismereteket. Ehhez először nézzük meg a munkafüzet 41. oldalán az *ikes* igék ragozását (a *közlekedik* és a *fejlődik* igék a fejezet korábbi feladataiból már ismertek.). Oldjunk meg néhány mondatot, a diákok otthon folytatják a feladatokat.

5) A diákok ismét készíthetnek ragozási kártyákat, amelyeken egy-egy alak szerepel (egyik oldalon a személy és a 3. személyű alak, a másik oldalon az ige ragozott alakja szerepel). Szóban is kikérdezhetik egymástól a ragozást, ezzel is segítve a bevésést.

6) A c) részben újra előkerül a többszörös toldalékolás, ezúttal a többes szám jelével. Nézzük meg a vonatkozó táblázatot a munkafüzet 42. oldalán, és oldjuk meg a feladatok egy részét.

Miért így? A c) feladatban a diákok egymás városát dicsérik. Ez a feladat nemcsak az érdeklődést tartja fenn, de a csoportdinamikát is pozitívan befolyásolja.

43. Melyik városban jó lakni?

1) Nézzük meg a nemzetközi felmérés eredményét. Mivel a diákok a sorszámokat még nem tanulták, a sorrend ismertetéséhez használhatjuk a már ismert *egyed*, *kettes*, *hármas* stb. szavakat is: *egyed Zürich, kettes Bécs* stb.

2) Nézzük végig a kritériumokat. Ha használunk közvetítő nyelvet, minden kifejezést magyarul és a közvetítő nyelven külön-külön kártyákra írunk, majd összekeverve feltesszük őket a táblára vagy kitesszük őket egy szabad asztalra. A diákok megkeresik a párokat. (A fordítás alapján ez igen egyszerű feladat.)

44. Összefoglalás

1) Ha Magyarországon tanítunk és van a teremben internet, mutathatunk néhány fotót az adott városról, amelyeket kivetítve bemutatjuk a várost (minél személyesebb a bemutatás, annál érdekesebb lesz a diákok számára). Ha külföldön tanítunk, mutassunk magyarországi lakóhelyünkről vagy egy számunkra érdekes magyar városról néhány képet. Próbáljunk minél több szót használni a fejezetből. Adjunk időt kérdésekre.

2) A bemutató után a diákok a képek alapján kiscsoportban megbeszélik vagy leírják a hallottakat. Ellenőrizzünk néhány kérdéssel.

3) A diákok házi feladatként a 44. feladat kérdései alapján írnak a lakóhelyükről egy szöveget. Kérjük meg őket, hogy ehhez használjanak fel magyar oldalakat (pl. Wikipédia) is.

4) Javítsuk ki óra előtt a szövegeket.

5) A diákok a következő órán – amennyiben lehetséges, fényképek segítségével – bemutatják a lakóhelyüket.

6) A bemutató végén a csoport vagy közösen megszavazza a legélhetőbb várost vagy a diákok mindegyik városról kiemelnek valamilyen pozitívumot.

A **Kiejtés** gyakorlatainak (81. oldal) feldolgozásához ld. a kézikönyv 4. oldalát.

A **Hasznos kifejezések és mondatok** feldolgozásához (82. oldal) ld. a kézikönyv 5. oldalát.

Az **ismétlő teszt** feldolgozásához ld. a kézikönyv 4. oldalát.